

SOCIAL WATCH
ČESKÁ REPUBLIKA

**Česká republika:
ELITY SELHALY –
ROZDĚLENÁ
SPOLEČNOST**

**Národní zpráva české koalice Social Watch
2018**

PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA O VÝVOJI V OBLASTI SOCIÁLNÍHO ROZVOJE
A ODSTRAŇOVÁNÍ NEROVNOSTÍ

SOCIAL WATCH
ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika:

ELITY SELHALY –
ROZDĚLENÁ
SPOLEČNOST

**Národní zpráva české koalice Social Watch
2018**

PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA O VÝVOJI V OBLASTI SOCIÁLNÍHO ROZVOJE
A ODSTRAŇOVÁNÍ NEROVNOSTÍ

OBSAH

Úvod	2
Lidé – Nárůst nerovnosti	4
Doporučení	7
Planeta – Životní prostředí	8
Doporučení	10
Prosperita – Růst bez odpovědnosti za budoucnost	11
Doporučení	13
Mír a spravedlnost – Zbrojení a ČR	14
Doporučení	15
Partnerství – Implementace Agendy 2030 v ČR	16
Doporučení	18
Co je SOCIAL WATCH	19

Redakce:

Ondřej Lánský, Tomáš Tožička (eds.)

Vydavatel:

Social Watch Česká republika

Sokolovská 50

186 00 Praha 8

Tel.: +420 272 737 077

www.socialwatch.cz

Rok vydání:

2018

Vyšlo s podporou Friedrich Ebert Stiftung, Evropské komise a projektu Evropa ve světě.

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Obsah publikace nemusí vyjadřovat stanovisko Evropské komise nebo Friedrich Ebert Stiftung ani nezakládá právní odpovědnost z jejich strany.

Úvod

Autoři a spoluautoři:

Ondřej Lánský (editor), Tomáš Tožička (editor), Markéta Mottlová (Genderová rovnost), Linda Sokačová (Bydlení), Radek Hábl (Zadluženost), Milan Smrž, Daniel Vondrouš (Planeta – Životní prostředí), Ilona Švihlíková (Prosperita), Peter Tkáč (Mír a spravedlnost), Pavel Šremer (Partnerství – Implementace Agendy 2030 v ČR).

Selhání elit a rozdělení společnosti

Česká společnost je rozdělená. Liberální politická pravice, která v podstatě od převratu v roce 1989 určovala veřejný diskurs, pokračuje v opakování toho, že žijeme v nejlepších možných časech. Zapomíná, že velká část společnosti přechodem k tržní ekonomice příliš nezískala, ale naopak v jistém smyslu ztratila. Hlavní rovinou této ztráty jsou ztenčující se sociální jistoty a pád do sociální degradace. Velká část odborné či vědecké obce a kulturní elity odmítaly věnovat pozornost rostoucím sociálním problémům. Církev a klíčové neziskové organizace se věnovaly zejména paternalistické pomoci sociálně nejohroženějším vrstvám obyvatelstva s tím, že neproblematizovaly obecný náhled na sociální problémy jako na fenomény zapříčiněné individuálně. Tento stav sociálně nerovného vývoje se projevil mj. narůstající nedůvěrou širokých vrstev obyvatel v politiku. Toho využívají k získání volební podpory nejrůznější tzv. nová politická hnutí, která jsou výrazně napojena na oligarchické kruhy. V programové či ideové rovině se soustředí na sliby garantující (či slibující) posílení důstojnosti nižších a středních vrstev s akcentací své pozornosti spíše na obyvatelstvo žijící mimo hlavní velká města.

Nejpalčivějšími problémy v České republice jsou míra předlužení domácností a množství exekucí, které se týkají téměř 10 % obyvatel starších 15 let. Náklady na exekuce a dluhy, které často vznikají z původně bagatelních částek, deprivují statisíce obyvatel, přičemž ohrožují jejich majetky a zhoršují jejich sociální situaci jejich exkluzí na okraj společnosti. Nejhorším důsledkem je bezdomovectví. Mezi další problémy je možné řadit krizi v oblasti bydlení, na což Social Watch také upozorňuje již mnoho let, a která se dále prohlubuje. Jednotlivé úrovně veřejné moci se v zásadě zbavují odpovědnosti za zajištění kvalitního bydlení. Otázka bydlení tak často není věcí cílené státní či obecní politiky, ale spíše se stává hračkou v rukou spekulantů. Další problematickou sférou je oblast genderové spravedlnosti. Parlament odmítl zálohované výživné placené státem, což by řešilo situaci matek samoživitelek ve chvíli, kdy otcové odmítají na svoje děti platit.

Lidé – Nárůst nerovností

Genderová nerovnost se nesnižuje.

Česká republika se dlouhodobě umísťuje na nelichotivých pozicích v rámci mezinárodních srovnání zaměřených na genderovou rovnost. V rámci globálního indexu genderových nerovností za rok 2017 (Global Gender Gap Report) se Česká republika umístila na 88. místě ze 144 hodnocených zemí.¹ V porovnání s rokem 2006, kdy Světové ekonomické fórum začalo index zpracovávat a kdy se Česká republika umístila na 53. místě, jsme se propadli o 35 příček. Celkově špatný výsledek je dán především nerovným postavením žen na pracovním trhu a nízkým zastoupením žen v politice. Ženy v České republice v průměru vydělávají o 21,8 % méně než muži (tzv. *gender pay gap*) a v rámci Evropské unie se umísťujeme na předposledním místě, hůře je postavené již pouze Estonsko.² Nižší mzdy a nerovnoměrné zapojení žen a mužů do neplacené práce v domácnosti a péče o děti se následně promítá do nižších penzí žen a většího ohrožení žen senierek chudobou.

Navzdory těmto statistikám část politické reprezentace považuje rovnost žen a mužů za oblast, které není potřeba věnovat pozornost a vyčleňovat na ni finanční prostředky. Jeden z kroků po parlamentních volbách v roce 2017, který přinejmenším v symbolické rovině předznamenal další vývoj v oblasti genderové rovnosti, bylo zrušení postu *Ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu*.³

V prosinci 2017 předložil poslanec ODS a bývalý skokan na lyžích Jakub Janda pozměňovací návrh zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2018 na zrušení jediné státní dotace na podporu neziskových organizací zabývajících se rovnými příležitostmi žen a mužů. Odvolával se přitom na to, že validita a společenský přínos aktivit ženskoprávních organizací je velmi sporná.⁴ Částka 7 milionů korun měla být přesunuta na sport, který, pro dokreslení situace, získal v roce 2017 přes 4 miliardy korun jen prostřednictvím dotací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, což představovalo více jak dvojnásobné navýšení oproti výdajům MŠMT na sport z roku 2015.⁵ Pozměňovací návrh sice nebyl v Poslanecké sněmovně schválen, ale zároveň nepředstavoval první ani poslední snahu o zpochybnění smyslu financování problematiky rovnosti žen a mužů. Znepokojující v tomto ohledu byla předvolební kampaň hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD), které svou nenávistnou rétoriku směřovalo i proti tzv. *gender ideologii*.

Předchozí vláda v demisi přistoupila ke škrtům v oblasti genderové rovnosti, konkrétně Ministerstvo práce a sociálních věcí plánuje přesunout většinu prostředků z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost určených na rovnost žen a mužů. Nově by měly být vyhlášovány pouze výzvy na podporu dětských skupin a tzv. mikrojeslí.⁶

1 <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2017/dataexplorer/#economy=CZE>

2 http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics#Further_Eurostat_information

3 <https://a2larm.cz/2017/12/proc-potrebuje-ministra-pro-lidska-prava/>

4 <http://www.psp.cz/sqw/ppn.sqw?id=6459>

5 <http://czlobby.cz/cs/zpravy/tz-poslanec-byvaly-skokan-na-lyzich-jakub-janda-chce-jedinou-statni-dotaci-na-rovnost-zen>

6 Tyto plánované realokace prostředků představila na jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů 19. února 2018 zastupující náměstkyně MPSV Jana Jirků. https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/cinnost_rady/ZAPIS.pdf

Z Operačního programu Zaměstnanost by tak nadále neměly být hrazeny aktivity jako bezplatné právní poradenství v souvislosti s diskriminací na trhu práce na základě pohlaví či rodičovství, podpora znevýhodněných skupin žen na trhu práce (samoživitelky, ženy na rodičovské dovolené, ženy s věkem nad 55 let, ženy z etnických menšin) či implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014 – 2020. Pokud dojde k těmto realokacím, bude to mít velmi negativní vliv na institucionální zabezpečení tématu rovnosti žen a mužů. Zároveň by to bylo naprosto likvidační pro řadu ženskoprávních nevládních organizací, které v mnoha oblastech suplují stát a poskytují kritický pohled na státní politiky v genderové rovnosti. V neposlední řadě je na této situaci paradoxní to, že k takto zásadním změnám mezi prioritními osami přistoupila vláda bez důvěry.

V ohrožení je i současné znění školského zákona, které garantuje místo v mateřských školách pro děti od 3 let a od roku 2020 dvouletým dětem. Poslanecký návrh zákona má totiž garanci místa v mateřských školách pro dvouleté děti zrušit. Celou diskuzi doprovází mýty o ohrožení vývoje dítěte, pokud nebude mít celodenní péči matky. Navíc stigmatizuje matky, potažmo rodiče, kteří využívají předškolní zařízení pro děti mladší tří let. Je nezbytné zdůraznit, že opatření rozšiřuje rodičům možnost volby, dává jim možnost umístit dítě do školky, nikoli povinnost.⁷ Samozřejmě klíčové je, aby stát zajistil finanční prostředky odpovídající personálním a prostorovým kapacitám mateřských škol tak, aby mohly mateřské školy poskytovat kvalitní péči jak tříletým, tak dvouletým dětem.

Exekuce představují významný problém pro stále více českých domácností.

Oproti předchozímu roku se počet fyzických osob v exekuci zvýšil o 3,4 procenta na 863 tisíc a započítáme-li do toho i rodinné příslušníky, dotýkají se exekuce až 2,5 milionu obyvatel ČR.

Ke zhoršení situace došlo meziročně ve 12 ze 14 krajů a v 70 z celkových 77 okresů. Celkový počet aktivních exekucí se již blíží 5 milionům, počet lidí s více než 10 exekucemi se již vyšplhal přes hranici 150 tisíc jednotlivců. Přes 70 % všech osob v exekuci (cca 600 tisíc) se potýká s více než jedním exekučním řízením naráz.

V ČR je v exekuci dokonce 6 tisíc dětí do 18 let a přes 120 tisíc seniorů nad 60 let, kterým tak zůstává jen zákonem stanovené nezabavitelné minimum.

Situace je o to závažnější, že k ní dochází v období ekonomické konjunktury, kdy míra nezaměstnanosti je na rekordně nízké úrovni, rostou průměrné platy a HDP vykazuje poměrně vysoké tempo růstu okolo 5 % ročně. Přes všechny tyto pozitivní ekonomické výsledky se však nedaří dostat exekuce pod kontrolu. Ukazuje se, že problém je natolik závažný a hluboce zakořeněný, že bude trvat mnoho let, než se následky státem dlouho tolerovaného obchodu s dluhy podaří alespoň částečně sanovat.

Na významný paradox také dlouhodobě poukazují dostupná data ze soudů. Zatímco trestný čin lichvy jako by neexistoval, ročně je zahájeno pouze kolem 20 případů, dramatický nárůst naopak zaznamenává trestný čin úvěrového podvodu s více než 4 tisíci případy ročně.

---

⁷ <http://czlobby.cz/cs/zpravy/tz-neberme-rodicum-moznost-zvolit-si-druh-pece-o-deti>

Lichváři a obchodníci s chudobou představují pro každou společnost obrovskou hrozbu. Bohužel, ČR v minulosti tuto hrozbu fatálně podcenila. Až koncem roku 2016 nabyl účinnosti nový zákon o spotřebitelském úvěru, který reguluje trh poskytovatelů nebankovních půjček. Spolu s ním se podařilo zakázat rozhodčí řízení ve všech spotřebitelských smlouvách, které mělo zásadní vliv na rozvoj obchodu s dluhy v ČR.

Novelu insolvenčního zákona, která by po vzoru západních zemí EU umožnila oddlužení a životní restart i pro ty, kteří současné přísné podmínky nesplňují, předložilo v letošním roce Ministerstvo spravedlnosti. Bohužel reálně hrozí, že bude navzdory trendům v EU přijata v okleštěné podobě, která odsune řešení většiny excesivně předlužených českých domácností na neurčito se všemi negativními sociálními i ekonomickými důsledky.

Téma bydlení a podpory bydlení bylo v roce 2017 v České republice jedno z nejdiskutovanějších.

Jak uvádí ČSÚ ve své souhrnné zprávě,⁸ otázka dostupnosti bydlení se v minulém roce stala ještě palčivější. Meziroční růst indexu nabídkových cen bytů byl kolem 10 % již od konce roku 2015. Hlavní roli přitom hrály ceny bytů v Praze. ČSÚ rovněž uvádí, že situace na trhu s nemovitostmi vedla také k navyšování imputovaného nájemného i nájemného z bytů. Dynamika růstu nákladů na bydlení je tak větší než růst příjmů domácností, což znovu vyzrazňuje naléhavost řešení otázky dostupného bydlení.

Z výzkumu společnosti Deloitte vyplývá, že v roce 2017 meziročně vzrostla průměrná nabídková cena bydlení o 13,8 procenta na 197 korun za metr čtvereční. V porovnání s rokem 2010 se nájemné v Česku zvýšilo v průměru o 21 procent. Nejvíce v Praze – více než o polovinu. Vysoké ceny bydlení jsou způsobené i nastavením bytové politiky, převažuje vlastnické bydlení a pronájem bytů od drobných vlastníků. Nájemní bydlení je v ČR problematické i z hlediska kvality vztahů na trhu s bydlením. Jsou časté krátkodobé smlouvy na dobu určitou, majitelé zamezují i v rozporu se zákonem hlášení trvalého bydliště svým nájemníkům, část nájemního bydlení je realizována bez smluv a vlastníci neplní své povinnosti vyplývající ze zákona.

Vyhrocená je stále situace v oblasti obchodu s chudobou.

Majitelé ubytoven a nevyhovujících bytů pronajímají lidem v situaci sociálního vyloučení, kteří jsou často i diskriminováni z důvodu etnicity či předlužení, pokoje na ubytovnách (zhruba za 3 500,- Kč měsíčně na osobu) či v bytech, které jsou často neudržované, za nadprůměrně vysoké ceny. Typickým znakem je pak nízká právní jistota, nevyrovnané nájemní smlouvy a bohužel i šikanózní jednání. Byty v režimu obchodu s chudobou jsou často přeprodávány v aukcích a dochází k častější změně majitelů. Typicky v situaci, kdy jsou bytové jednotky finančně vytěženy a vznikají na nich dluhy z důvodu nekorektního a nezákonného jednání majitelů. Ti velmi často neplní své závazky vůči sdružením vlastníků jednotek a znemožňují tak udržování nemovitostí. Zcela konkrétním dopadem jsou lidé v situaci finanční i existenční nejistoty.

---

8 ČSÚ: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2017. <https://www.czso.cz/documents/10180/58775432/320193-17q4a.pdf/4df01eb0-fac6-40c6-898a-c239bd0539b3?version=1.0>

Zákon o sociálním bydlení se nepodařilo prosadit.

V březnu 2017 ho sice schválila vláda složená z ČSSD, ANO a KDU-ČSL, ale neprošel ani prvním čtením v Poslanecké sněmovně. Důvodem pro jeho odmítnutí ze strany politiků bylo, že se zaměřoval na podporu bydlení v bytech a vylučoval substandardní formy bydlení (ubytovny). Část odpůrců ho kritizovala za vznik nových regulací a omezování trhu s bydlením. Kritici z řad neziskových organizací pohybujících se v oblasti řešení bezdomovectví poukazovali na pozitiva zákona (např. právě zmiňované bydlení v bytech mimo segment ubytoven), ale kritizovali povinnou sociální práci v sociálních bytech či pomalý náběh systému. Rovněž požadovali povinnost pro obce a neztotožnili se s novou rolí státu v oblasti bydlení.

Dávky na bydlení byly důležitým tématem celý uplynulý rok.

Bohužel v české společnosti převládá u politické reprezentace názor, že je nutné dávkovou podporu na bydlení zpřísňovat a snižovat. Došlo tak k omezení doplatku na bydlení, který je zaměřen na lidi v hmotné nouzi, tedy ty nejméně. Zpřísnilo se i dokladování příspěvku na bydlení, které komplikuje výplatu příspěvku na bydlení na úřadech práce v prvních měsících roku 2018. Zpřísňování a omezování doplatku i příspěvku na bydlení se chystá i v roce 2018. Lze odhadovat, že navrhované změny se dotknou minimálně desetitisíců obyvatel ČR a to jak z řad sociálně vyloučených, tak i nízko a středně příjmových skupin obyvatel.

Doporučení

- 1. Navrhnout, diskutovat a prosadit systematickou podporu organizací zabývajících se otázkami genderové spravedlnosti a obecně problematiky vztahů mezi muži a ženami. Obnovit zaměření Operačního programu Zaměstnanost také na strukturální problémy spojené s genderem, rodičovstvím a etnicitou.*
- 2. V souvislosti s garancí místa v mateřských školách pro děti od 3 let (od roku 2020 dětem od dvou let) zajistit dostatečně silnou finanční, personální a prostorovou podporu školám tak, aby tato politika mohla být účinně prosazována.*
- 3. Provést důkladnou analýzu příčin zadluženosti a z jakých zdrojů (institucí, firem atd.) pochází vymáhané částky. Na základě toho zvolit způsob prevence.*
- 4. Kromě novely insolvenčního zákona je nutné urychleně a bezpodmínečně zavést místní příslušnost soudních exekutorů s jejich rovnoměrným přidělováním místně příslušnými soudy. Bez této klíčové změny Občanského soudního řádu a Exekučního řádu již prakticky nelze pandemii exekucí dostat pod kontrolu.*
- 5. Ve střednědobém horizontu zrušit privátní exekutory a tuto službu převést pod stát. Vyrovnat informační, mocenskou i odpovědnostní asymetrii mezi věřiteli a dlužníky.*
- 6. Přijmout potřebnou legislativu s patřičnými finančními nástroji pro podporovanou výstavbu nájemních bytů ve veřejném a družstevním vlastnictví a na podporu programu housing first.*

Planeta – Životní prostředí

V roce 2017 pokračovala ve zvýšené míře kůrovcová kalamita již nejen v Moravskoslezském a Olomouckém kraji, ale i v Zlínském a Jihomoravském kraji. Celkem bylo vytěženo více jak 5 milionů m³ dřeva a pro rok 2018 jsou odhady ještě horší.⁹ Projevil se nejen vliv klimatických změn (vyšších teplot, sucha), ale i dlouhodobě neadekvátního hospodaření v lesích, zaměřeného na maximální produkci dřeva, zvláště pěstování smrku v nevhodných stanovištních podmínkách.¹⁰

Na počátku ledna 2017 vláda schválila Strategický rámec hospodářské restrukturalizace uhelných regionů (konkrétně Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje).¹¹ Důležitým aspektem rámce je plán rozvoje těchto krajů, který by měl směřovat od těžby uhlí k moderní ekonomice. Zároveň by se měl zaměřit na snižování sociálních rozdílů a lepší životní prostředí. Ministerstvo pro místní rozvoj chce rozvíjet podnikání, výzkum a inovace, lákat do krajů zahraniční investice, pomáhat vytváření nových kvalitních pracovních míst a zvyšování odbornosti i motivace lidí k nové práci. Následně vláda alokovala 42 miliard Kč na restrukturalizaci těchto krajů. Záměr státu pomoci rozvoji regionů postižených důsledky mnoha dekád těžby uhlí a těžkého chemického a energetického průmyslu je správný. Hrozí mu ale, že zůstane jen na papíře.¹² Některé vládní kroky dokonce směřovaly opačně.

Vláda 14. června 2017 potvrdila zachování limitů těžby hnědého uhlí na velkolomu ČSA a ústup od využívání hnědého uhlí jako hlavní energetické suroviny. Roční spotřeba hnědého uhlí by měla během dvaceti let klesnout o 70 procent. Zbytečně však prolomila limity na velkolomu Bílina a uvolnila tak k těžbě sto milionů tun uhlí, které měly podle vládního usnesení z roku 1991 zůstat pod zemí.¹³ Dostala se tím do rozporu s dříve schváleným ústupem od uhlí. Ani odstavování nejzastaralejších uhelných elektráren se vládě nedaří. V současnosti naopak roste tlak mnoha politiků, aby i nejspínavější uhelné elektrárny dostaly výjimku z evropských limitů a mohly neefektivně spalovat uhlí a znečišťovat ovzduší dál.

Ministerstvo průmyslu a obchodu opustilo v reakci na dlouhodobě nízké ceny uranu plán na otevření nového uranového dolu u Brzkova na Vysočině. V delším horizontu však o těžbě uranu stále uvažuje, stejně jako počítá s výstavbou nových jaderných bloků. V roce 2017 probíhala předběžná jednání o podmínkách pro jejich dodavatele, která měla být ukončena na jaře 2018.¹⁴ A to přesto, že údaje významných institucí uvádějí cenu jaderné elektřiny koncem roku 2017 přibližně třikrát vyšší než u elektřiny z větru či fotovoltaiky. Vše ukazuje na to, že se cenový rozdíl v budoucnu ještě zvýší.¹⁵

9 <https://video.aktualne.cz/dvtv/zive-andrej-babis-a-jeho-ministri-ke-kalamitni-kurovcove-stit-r~ccfe7016583911e89efbac1f6b220ee8/?redirected=1531163139>

10 http://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2018/06/hd_2018_co_delat_abychom_zachranili_lesy_balicek_opatreni.pdf

11 https://restartregionu.cz/content/uploads/2016/10/Strategicky_ramec.pdf

12 <https://restartregionu.cz/restart-neni-chimera-ale-zcela-konkretni-reseni-konkretnich-opatreni/>

13 <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/limity-na-lomu-bilina-se-prolomi-u-csa-dal-plati-rozhodla-ivr~ef5630aa764511e594170025900fea04/>

14 <https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/poradni-organy-a-zmocnenci-vlady/zmocnenci-vlady-jejichz-cinnost-zajistuje-mpo/2018/3/2017-09-20-Dilci-zprava-2017-VI-zmocnence-k-NAPJE.pdf>

15 <https://www.lazard.com/perspective/levelized-cost-of-energy-2017/>

Vláda v lednu 2017 odmítla věcný záměr zákona o větším zapojení obcí do rozhodování o výběru lokality hlubinného úložiště pro radioaktivní odpady. Uložila připravit nový návrh budoucímu ministrovi průmyslu a obchodu. Ten jej měl předložit nové vládě do 30. června 2018.¹⁶

V lednu 2017 senátní většina odmítla vládní návrh zpřesňující pravidla péče o čtyři české národní parky. Naopak přišla s návrhy, jak omezit ochranu přírody v nich. Postoj Senátu vyvolal široký protest v odborné sféře i ve veřejnosti. Poslanecká sněmovna jej odmítla a postavila se za vládní návrh. Počátkem dubna pak přehlasovala i prezidentovo veto. Jasným posláním národních parků bude ochrana divoké přírody na více než polovině území každého z nich.¹⁷

Parlament v červnu 2017 schválil zákon navržený skupinou poslanců vedenou Robinem Böhnischem, který od roku 2019 zakazuje chov zvířat pro výhradní účel produkce kožešin. Naše země se tak přiřadila k desíctce států, které již nechvalně proslulé kožešinové farmy zrušily.¹⁸

V průběhu roku 2017 byly přijaty dvě novely, které mění zákon o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Jednalo se o samostatnou novelu platnou již od listopadu 2017 a další novelu platnou od ledna 2018. Vedle doplnění některých novinek z evropské směrnice novely omezují možnosti občanů vyjádřit se k velkým projektům a zavádějí různé výjimky z řádného posouzení jejich dopadů na okolí.¹⁹

Mimo jiné zásadně zužují okruh projektů, u kterých se posuzuje jejich dopad na životní prostředí. Odborníci a veřejnost už se nebudou moci vyjadřovat ke stavbám velkých parkovišť, supermarketů či skladovacích hal. Česká vláda a parlament tak obešli smysl celého procesu EIA a sebrali občanům část jejich práv. Změnu novela přináší také v možnostech vyjádření veřejnosti ke zbývajícím záměrům. To je nově možné jen při vyhlášení a dokumentaci pořízené investorem, nikoliv však už k nezávislému posudku. Platnost stanovisek EIA se prodlužuje z 5 na 7 let, s možným prodloužením o dalších 5 let.²⁰

Ještě drastičtější omezení občanských práv přineslo schválení nových pravidel rozhodování o stavbách. Veřejnost byla totiž zcela vyloučena z připomínkování dopadů na přírodu a životní prostředí u drtivé většiny stavebních i těžebních záměrů. Stalo se tak v důsledku pozměňovacích návrhů poslanců Foldyny a Adámka (oba z ČSSD). Podle ekologických organizací jde o největší omezení občanských práv od listopadu 1989. Podobně kriticky se k novelám vyjádřila ombudsmanka.²¹ Část senátorů pak rovnou podala podnět k Ústavnímu soudu pro rozpor s Ústavou ČR.

---

16 http://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2017&php=tz170116.php

17 <http://denikreferendum.cz/clanek/24748-poslanecka-snemovna-prehlasovala-senat-ochrana-narodnich-parku-zustava>

18 https://zpravy.idnes.cz/poslanci-zakaz-kozesinovy-farem-dt2-/domaci.aspx?c=A170607_094724_domaci_kop

19 <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-326>

20 <http://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/596-nejvyznamnejsi-zmeny-v-posuzovani-vlivu-na-zivotni-prostredi-eia>

21 https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/sabatova-kritizuje-navrh-novely-stavebniho-zakona_430313.html

Na doporučení Rady hospodářské a sociální dohody vláda v lednu 2017 zrušila úkol ministra životního prostředí předložit vládě návrh zákona o snižování závislosti České republiky na fosilních palivech. Vláda tento obrat zdůvodnila obavami o negativní dopady na konkurenceschopnost České republiky.²² Přitom naše země emituje téměř 11 tun oxidu uhličitého na hlavu, vysoko nad průměrem EU (7 tun na hlavu a rok).²³

Počátkem listopadu 2017 přistoupila ČR jako poslední v EU k Pařížské klimatické dohodě. Dohoda začala globálně platit již 4. listopadu 2016. Státy se v ní shodly, že kvůli probíhající změně klimatu ukončí využívání fosilních paliv a ničení pralesů.

Doporučení

- 1. Pod vlivem změn klimatu a kůrovcové kalamity je naléhavě nutné změnit způsoby hospodaření v lesích počínaje legislativními úpravami zákona o lesích, mysliveckého zákona, schválením zákona o státním podniku Lesy ČR a příslušných vyhlášek přes zvýšení druhové pestrosti našich lesů, zavádění certifikace lesů dle FSC k trvale udržitelnému způsobu hospodaření v lesích s prioritou zachování všech důležitých funkcí lesů, až po změnu obchodního modelu a zadávání zakázek v Lesích ČR.*
- 2. Vypracovat nezávislou energetickou koncepci ČR, která by upřednostňovala bezpečnou, nezávislou, decentrální a participativní energetiku, založenou na nejmodernějších obnovitelných zdrojích, akumulátorech a pokročilé organizaci sítí, výroby a spotřeby. V této koncepci doporučujeme zohlednit, že jaderná energetika prohlubuje závislost na dovozu technologií a paliva, nemá bezpečně vyřešen ani začátek ani konec palivového cyklu a přináší bezpečnostní rizika. Některé obnovitelné zdroje jsou nyní již výrazně levnější než zdroje jaderné a tento nastoupený trend se bude v budoucnu ještě zvyšovat.*
- 3. Doporučujeme navrátit občanům práva na participaci při rozhodování o dopadech staveb a těžebních projektů na přírodu a životní prostředí.*

---

22 Úřad vlády České republiky. Rada hospodářské a sociální dohody ČR. Záznam ze zasedání 134. plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR, konané dne 16. ledna 2017 na Úřadu vlády. 2017, s. 9.
https://www.spcr.cz/images/z%C3%A1znam_134PS170116_fin.pdf

23 <http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2andGHG1970-2016&dst=CO2pc>

Prosperita – Růst bez odpovědnosti za budoucnost

Rok 2017 byl pro českou ekonomiku úspěšný. Ekonomika se nadechla k druhé konjunktúře, přičemž se dokonce v prvním čtvrtletí roku 2018 objevily úvahy, zda se ekonomika nepřehřívá. K nárůstu dynamiky přispěly všechny složky HDP. Spotřeba domácností těžila z růstu mezd, který byl dále pohaněn napjatou situací na trhu práce, znovu se obnovila investiční aktivita. Největší příspěvek k HDP přišel ovšem od zahraniční poptávky, která dokumentovala i výjimečný stav globálního prostředí: synchronizovanou konjunkturu ve všech hlavních ekonomických centrech.

Positivní makroekonomický vývoj se odrazil na trhu práce. Řada čísel byla rekordních: zaměstnanost, nízká nezaměstnanost (ve srovnání v rámci EU), ale i silná mzdová dynamika, pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných. Rekordní počet volných pracovních míst přispěl významně ke mzdovým nárůstům (podobně jako další navýšení minimální mzdy, na 12 200 Kč od počátku roku 2018), ale znovu se také otevřela otázka intenzivnějšího dovozu zahraničních pracovníků, či nastavení vzdělávací soustavy. Jak uvádí ČSÚ,²⁴ většina z meziročního přírůstu pracovních míst byla ovšem pracovní místa s minimální kvalifikací. Tato skutečnost potvrzuje to, co bylo uvedeno v předchozích zprávách. Model české ekonomiky je založen na *láci*. Tento model se nedaří měnit, i když je již zřetelné za hranicí své životnosti. Místo toho má být jeho životnost prodloužena dovozem zahraničních pracovníků, kteří by byli zneužíváni ke mzdovému dumpingu.²⁵

Mzdy ovšem díky napětí na trhu práce rostly, průměrná hrubá měsíční mzda překročila 30 000 Kč. Medián rostl ještě rychleji než průměr, což ukazuje na to, že nejvíce rostly mzdy v nižších příjmových kategoriích. Medián ovšem ukazuje značné rozdíly v odměňování mužů a žen. Zatímco medián u mužů činil 29 639 Kč, u žen to bylo o přibližně pět tisíc méně.

Navzdory vysoké mzdové dynamice zůstávala (i přes mírný pokles) míra zisku v ČR vysoko nad průměrem EU (49,4 % versus 40 %). Jak uvedl ČSÚ, absolutně zisky stále rostou.²⁶ ČR tak stále vykazuje *východní* rozdělení produktu; na zisky firem jde podstatně více než na náhrady zaměstnancům. Přes mzdový nárůst se na této skutečnosti nic nezměnilo, a bez hlubších strukturálních změn české ekonomiky těžko změní.

Vzhledem k silné mzdové dynamice se navyšovaly ceny, spotřebitelské ceny se zvýšily o 2,5 %. Platí tedy, že ČNB plní svůj inflační cíl. Nejdynamičtějšími položkami spotřebního koše byly potraviny a ceny bydlení (viz dále). Komplexní cenový indikátor, deflátor HDP, dosáhl za rok 2017 hodnoty 1,4 %.

---

24 ČSÚ: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2017. <https://www.czso.cz/documents/10180/58775432/320193-17q4a.pdf/4df01eb0-facf-40c6-898a-c239bd0539b3?version=1.0>

25 ČTV, Česko zvýší dovoz pracovníků. 31. 1. 2018. <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/2378839-az-20-tisic-ukrajincu-rocne-s-nimi-mongolove-i-filipinci-cesko-zvysi-dovoz>

26 Čtvrtletní sektorové účty – 4. čtvrtletí 2017. <https://www.czso.cz/csu/czso/crtvrtletni-sektorove-ucty-4-ctvrtleti-2017>

Vysoce kladné saldo výkonové bilance dokázalo překonat i jeden z dlouhodobých problémů běžného účtu ČR, tedy deficit u primárních výnosů (dříve bilance výnosů). ČSÚ uvádí, že odliv důchodů ze zisků náležející zahraničním vlastníkům korporací představoval 8,3 % HDP, což je ve srovnání v rámci EU velmi vysoká hodnota. Jak analyzuje ČSÚ, odráží tento vývoj vysokou ziskovost přímých zahraničních investic u nás. Negativní saldo prvotních důchodů dosáhlo více než 285 mld. Kč.²⁷

Ukončení politiky kurzového závazku zvýraznilo vysoké devizové rezervy ČNB. Ke konci roku 2017 převyšovaly 60 % HDP a kryly více než deset měsíců dovozu. V mezinárodním srovnání se jedná o abnormálně vysoká čísla.

Pozitivně skončilo i hospodaření státního rozpočtu. Schodek činil pouze -6,2 mld. Kč. Na straně příjmů nadále dominovala z daní DPH a příspěvky na sociální zabezpečení, které odrážely také vysokou zaměstnanost v zemi. Právě díky této situaci nebyl důchodový účet v deficitu. Ukazuje se tedy, že důchodový účet může být za stávajících parametrů v plusu jen za situace vysoké zaměstnanosti a značné mzdové dynamiky.

Nadále tedy trvá situace, kdy příjmová strana spočívá nejvíce na degresivní dani z přidané hodnoty, která není dostatečně vykompenzována progresí u fyzických osob, či daněmi majetkového charakteru, a na zdaňování zaměstnanců.

Je ovšem potřeba také zdůraznit, že rozpočet skončil malým deficitem i z toho důvodu, že se vládě nepodařilo naplnit kapitolu kapitálových výdajů. Jak varuje ČSÚ,²⁸ podíl investic na celkových výdajích dosáhl jen 6,4 %, což je nejméně od roku 1998. Ukazuje se, že existují významné překážky pro investiční aktivitu vlády (viz dále doporučení). Plnění v sekci kapitálové výdaje bylo ze všech kategorií výdajů nejnižší (76 %), což znamená nedočerpání výdajů ve výši 22,2 mld. Kč.²⁹

Mezi pozitivní opatření můžeme zařadit očekávané (k 1.6.2018) zavedení dlouhodobého ošetřovného, i když se jedná o dosti nízkou dávku.

Minulá vláda, která ukončila své fungování v roce 2017, se koncentrovala na zvyšování minimální mzdy. Ta se na počátku roku 2018 dostala na 12 200 Kč, přispěla ke zlepšování mzdových podmínek nejnižších mzdových kategorií a přibližování minimální mzdy k hranici pracující chudoby. Na druhé straně, nedošlo ke zvyšování životního minima, které má důležitou vazbu na řadu sociálních dávek.

---

27 Čtvrtletní sektorové účty – 4. čtvrtletí 2017. <https://www.czso.cz/csu/czso/crit/cvrtletni-sektorove-ucty-4-ctvrtleti-2017>

28 ČSÚ: Vývoj ekonomiky České republiky v roce 2017. <https://www.czso.cz/documents/10180/58775432/320193-17q4a.pdf/4df01eb0-fac6-40c6-898a-c239bd0539b3?version=1.0>

29 Viz zpráva Ministerstva financí zde: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/pokladni-plneni-sr-leden-listopad-2017-30618>

Doporučení

- 1. Je nezbytné zavedení progresu do daňového systému. To by mělo omezit nevyváženost daňového mixu, v němž nejsou zastoupeny progresivní prvky zdanění, takže značná část daňového břemene je nesena zaměstnanci a těmi příjmově slabšími. Je nutno systematicky pracovat na omezení daňových úniků.*
- 2. Pro podporu konjunktury české ekonomiky je důležité překonat neschopnost strategicky plánovat a řešit významné úkoly nikoliv v rámci jednoho období, ale pro budoucí desetiletí. Množství strategií, materiálů z Úřadu vlády atd. není dále rozpracováno do implementačních dokumentů a realizováno, resp. zdá se, jako by se veškerá síla vyčerpala na jejich sepsání.*
- 3. ČR musí učinit posun od modelu založeného na levné práci. Setrvávání v tomto systému by nemělo být prodlužováno dovozem levné práce ze zahraničí a použitím mzdového dumpingu.*
- 4. Vláda musí obnovit svou schopnost investovat, tj. plánovat strategicky a dlouhodobě, ať již právě v oblasti bydlení, infrastruktury, energetiky, životního prostředí atd.*

Mír a spravedlnost – Zbrojení a ČR

Svět prožívá největší růst zbrojení a obchodování se zbraněmi od konce studené války. Výjimkou není ani Česká republika, vývoz zbraní z ní se za posledních 6 let zečtyřnásobil, přičemž v roce 2017 měl podle odhadů přesáhnout hodnotu 20 miliard Kč.³⁰ Nevíme zatím ale, kde tyto vývozy končí, protože Ministerstvo průmyslu a obchodu zatím zveřejnilo oficiální statistiky pouze za rok 2016. Z nich ale plyne, že české zbraně a vojenský materiál i nadále končí v nedemokratických režimech, v nestabilních regionech či v zemích dlouhodobě zmitaných válkami.

Suverénně největším příjemcem českých zbraní a vojenského materiálu v roce 2016 byl válkou zmitaný Irák.

Mezi dalšími významnými příjemci českých zbraní byly v roce 2016 i Spojené arabské emiráty, Nigérie, nebo Egypt. Poslední jmenovaný stát prožívá podle mezinárodních lidskoprávních organizací Amnesty International a Human Rights Watch³¹ momentálně největší lidskoprávní krizi ve své moderní historii. Ani to však nebrání české vládě, aby vyzbrojovala tamní represivní složky.

Do Saúdské Arábie, jejíž bombardování Jemenu způsobuje humanitární katastrofu, byl vyvezen materiál včetně munice v hodnotě 14,5 miliónu eur. Další vojenský materiál v hodnotě 7 miliónů eur byl zase vyvezen do Ruska, na které je uvaleno vojenské embargo EU.

Při srovnání s indexem Freedom House, který hodnotí míru demokracie, odešlo celkem 42 % hodnoty exportu českých zbraní do zemí označovaných za *nesvobodné*, dalších 10 % potom putovalo do zemí částečně nesvobodných. Vývozy do zemí označených jako *svobodné* pak tvořily méně než polovinu všech vývozů z ČR.

Další kapitolu pak tvořily vývozy zbraní, které mohly narušit mocenskou rovnováhu či byly dokonce v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Pobouření vyvolaly koncem léta roku 2017 záběry nejmodernějších českých houfnic a raketometů na propagačním videu ázerbájdžánské armády. Na Ázerbájdžán je přitom od 90. let minulého století uvaleno *nezdvazné* zbrojní embargo OBSE a Česká republika se ho zavázala dodržovat. Proto české úřady popíraly, že by vývoz povolily. Zdálo se být záhadou, jak několik desítek tun těžké zbraně mohly opustit hranice bez vědomí českých orgánů. Zakrátko přišla média s odhalením dobře fungujícího systému umožňujícího na hraně legality obcházet zbrojní embarga: Houfnice a raketometry patřily firmě Czechoslovak Group českého podnikatele Jaroslava Strnada. Ta vlastní podniky i v Polsku a na Slovensku. A právě do jednoho ze slovenských podniků byly zbraně převezeny z ČR, kde byly rozebrány, opraveny, byly do nich namontované nejmodernější komunikační technologie z Izraele. Po tomto repasování byly vyvezeny z bratislavského letiště do Tel Avivu a až pak byly tyto zbraně převezeny do Ázerbájdžánu. Po tomto odhalení opadnul zájem českých médií o tuto kauzu, protože se nesprávně domnívala, že ČR za tyto vývozy nebyla odpovědná, jelikož zbraně do Baku prodal Izrael. Podle evropských směrnic ale nesmí členské státy EU povolit vývoz zbraní, pokud existuje riziko, že tyto zbraně skončí jinde než u deklarovaného

30 https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/rekordni-export-zbrani-vyvoz-presahl-18-miliard-koron_439571.html

31 <https://www.hrw.org/news/2014/06/09/egypt-new-leader-faces-rights-crisis>

uživatelé. Česká republika by tedy měla po Slovensku požadovat, aby nevyváželo její technologie do Izraele.

O chaosu kontroly vývozu zbraní svědčí i nesrovnalosti mezi evropskými a oficiálními českými statistikami, které byly publikovány v roce 2017. Ze 101 států, kam Česká republika vyvezla v roce 2015 zbraně a vojenský materiál, se hodnoty zpráv EU a MPO³² liší v 16 případech. Největší rozpor mezi uváděnými čísly můžeme pozorovat v případě Nigeru a Spojených arabských emirátů, kde rozdíl dosahuje 1,9 milionu resp. 1,79 milionu eur. Pochybnosti o relevanci dat vzbuzují také rozdíly v exportech do Vietnamu, Izraele, Jordánska, Egypta nebo Indonésie.

Doporučení

- 1. Doporučujeme důslednější kontrolu zbrojních firem vyvážejících zbraně v souladu s přijatými mezinárodními standardy kontroly tohoto typu obchodu.*

---

32 <http://zbrane.nesehnuti.cz/index.php/nekonzistentni-data-o-exportu/>

Partnerství – Implementace Agendy 2030 v ČR

Implementace Cílů udržitelného rozvoje OSN z Agendy 2030³³ má být v České republice dosaženo za pomoci dvou implementačních dokumentů. Prvním dokumentem by měla být implementace Strategického rámce Česká republika 2030 (ČR 2030), přijatého v r. 2017.³⁴ Protože však příprava dokumentu ČR 2030 probíhala paralelně s přípravou světové Agendy 2030, tento dokument nemohl reagovat na všechny výsledné cíle a podcíle Agendy 2030, jak se ukázalo i v následné analýze.³⁵ Již před tím však vláda na základě výsledků summitu OSN o udržitelném rozvoji, který přijal Agendu 2030, rozhodla o přípravě návrhu implementace Agendy 2030 v ČR.³⁶ Cílem implementace Agendy 2030 má být doplnění ČR 2030 ve smyslu relevance všech Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) a podcílů pro ČR jak v jejich vnitřní, tak vnější dimenzi. Představa odboru udržitelného rozvoje Úřadu vlády z první půlky roku 2017 o rychlé a účinné implementaci Agendy 2030 a ČR 2030, možná vyvolaná euforií po schválení samotného Strategického rámce ČR 2030 vládou a prezentovaná dokonce na vysokém politickém fóru OSN,³⁷ se ukázala příliš optimistickou. Dosud nedošlo k dokončení implementace Strategického rámce ČR 2030 a taktéž nebyl dokončen návrh implementace Agendy 2030. Vláda premiéra Andreje Babiše již v demisi zasáhla podstatným způsobem do přípravy implementací převedením celé agendy udržitelného rozvoje z Úřadu vlády na Ministerstvo životního prostředí.³⁸ Příprava implementace ČR 2030 byla tímto usnesením odložena do 30. září 2018. Od ledna 2018, kdy proběhlo meziresortní připomínkové řízení k návrhu implementace ČR 2030, probíhá vypořádání celkem 850 připomínek, poznamenané zmíněným přesunem odboru udržitelného rozvoje, kde je začleněno jen jako redukované oddělení. Příprava návrhu implementace Agendy 2030 finišuje s předpokladem dodání do meziresortního připomínkového řízení. V současné době je však nejasné, jaká váha oběma implementačním dokumentům a ostatně i vlastním strategickým materiálům

33 Přeměna našeho světa: Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj, přijatá na summitu OSN 25.9.2015, viz: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>; v češtině: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/dokumenty/Agenda-2030_CZ_final.pdf

34 Strategický rámec Česká republika 2030, Úřad vlády České republiky, odbor pro udržitelný rozvoj, https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/Strategicky_ramec_Ceska_republika_2030-compressed_1_.pdf. Strategický rámec byl přijat usnesením vlády č. 292 z 19. dubna 2017 ke Strategickému rámci Česká republika 2030. Podle tohoto usnesení měl být předložen implementační plán do 30. listopadu 2017.

35 Janoušková S., Moldan B., Hák T. Analýza relevance cílů udržitelného rozvoje pro Českou republiku. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, 2017.

36 Usnesení vlády č. 61 z 25. ledna 2016 ke Zprávě o průběhu a výsledcích Summitu OSN o udržitelném rozvoji. Gestorem agendy udržitelného rozvoje a koordinací implementace Agendy 2030 byl určen Úřad vlády ČR. Do 31. prosince 2016 měl být vládě předložen návrh implementace Agendy 2030 v ČR, včetně relevantních indikátorů. Viz <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6LG4E4E>

37 National Report on the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development Czech Republic, Voluntary National Review 2017, High-Level Political Forum on Sustainable Development. Praha: Office of the Government of the Czech Republic, 2017. https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/dokumenty/CZE-VNR-to-HLPF_2017_National-Report.pdf

38 Usnesení vlády č. 167/18 ze dne 14.3.2018 o přesunu agendy udržitelného rozvoje. <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAAWZD2D2T>

ČR 2030 a Agenda 2030 bude přikládána. Pokud lze soudit z programového prohlášení vlády v demisi,³⁹ mezi priority to zatím nepatří, o těchto implementacích v programovém prohlášení není totiž ani zmínka. Bude samozřejmě záležet na nové vládě, zda se nevrátí k těmto dlouhodoběji připravovaným materiálům.

Realizace opatření, vedoucích k splnění cílů a podcílů ČR 2030 a Agendy 2030, bude vyžadovat značné prostředky a není jasné, zda je s nimi počítáno ve finančním plánování, neboť návrhy implementačních plánů zatím neobsahovaly podrobnější kapitulu finančního zajištění.

Pokud však nová vláda zmrází další aktivity k implementaci cílů Agendy 2030 a ČR 2030, je naděje, že alespoň části cílů se podaří dosáhnout na nižších úrovních – tak jako tomu bylo s pokračující prací pracovní skupiny pro místní Agendy 21 a pokračováním místních Agend 21 jednotlivých municipalit i v období, kdy byla potlačena implementace předchozího Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR 2010 po r. 2010. A protože se Česká republika nemůže dlouhodoběji izolovat od světového vývoje, je jasné, že dříve nebo později k naplňování cílů Agendy 2030 bude muset dojít.

Situace se dále zhoršuje na poli rozvojové spolupráce.

Česká platforma organizací rozvojové a humanitární spolupráce FoRS poukazuje na to, že nadále rostou požadavky a podmínky pro projekty rozvojové spolupráce, především v oblasti bezpečnosti a migrace.⁴⁰ Tyto požadavky však nejsou podpořeny ani strategiemi, ani dostatečnými prostředky na jejich realizaci. Česká oficiální rozvojová spolupráce zůstává nadále netransparentní.⁴¹ Přes stále rostoucí odpor jakkoli se podílet na řešení uprchlické krize v EU s poukazem politiků na to, že Česko bude pracovat na řešení problémů v místě vzniku, neustále klesá alokace prostředků na tyto projekty. Zatímco v roce 2016 jsme přispívali 0,14 % hrubého národního důchodu, v roce 2017 jsme na rozvojovou spolupráci dávali již jen 0,13 %.⁴² Přitom závazek České republiky byl přispívat na globální rozvoj částkou ve výši 0,33 % HND v roce 2015.

---

39 Programové prohlášení vlády. Praha, 2018; schváleno vládou usn. č. 26/2018 z 8.1.2018; <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/Programove-prohlaseni-vlady-CR.pdf>

40 https://concordeurope.org/wp-content/uploads/2018/03/CONCORD_AidWatchPaper_Aid_Migration_2018_online.pdf?2c156e&2c156e

41 https://concordeurope.org/wp-content/uploads/2017/10/CONCORD_AidWatch_Report_2017_web.pdf

42 Předběžná data DAC OECD

Doporučení

1. *Doporučujeme zpětné převedení agendy udržitelného rozvoje na Úřad vlády z toho důvodu, aby se zvýšil symbolický i politický význam této aktivity.*
2. *Je potřeba zvýšit míru participace občanů a jejich sdružení při přípravě implementačních dokumentů Agendy 2030. Do budoucna totiž bude vyžadovat realizace cílů úplně nový přístup ke komunikaci s odbornou i laickou veřejností a všemi stakeholdery, aby byli daleko více zapojeni už od samého počátku přípravy; bez přesvědčených a angažovaných občanů nelze dosáhnout ani velmi ambiciózních cílů Agendy 2030, ale ani poněkud méně ambiciózních cílů Strategického rámce ČR 2030.*
3. *Doporučujeme vyšší transparentnost při přidělování prostředků určených na rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc včetně globálního vzdělávání a následné navýšení finančních prostředků. Je třeba zvýšit efektivitu rozvojové spolupráce a humanitární pomoci především jejich sbližováním a soustředěním na přenos know-how.*

CO JE SOCIAL WATCH?

Social Watch je mezinárodní síť občanských organizací usilujících o vymýcení chudoby a jejích příčin, o ukončení všech forem diskriminace a rasismu, o zajištění spravedlivé distribuce bohatství a naplňování lidských práv. Social Watch prosazuje mír, sociální, ekonomickou, environmentální a genderovou spravedlnost a zdůrazňuje právo každého člověka nežít v chudobě.

Mezinárodní síť Social Watch dnes tvoří 96 národních platform v nichž je sdruženo několik set organizací. Platforma vznikla v roce 1995 s cílem nezávisle sledovat dodržování závazků, přijatých na konferenci Organizace spojených národů o sociálním rozvoji v Kodani v roce 1995 a na Konferenci o ženách v Pekingu v témže roce. Na těchto konferencích bylo poprvé definováno odstranění chudoby a rovnost pohlaví jako společný celosvětový cíl – jeden z hlavních vedle míru a lidských práv.

Po přijetí Cílů udržitelného rozvoje na summitu OSN v roce 2015 se Social Watch zaměřuje také na monitoring implementace těchto mezinárodních závazků a to jak na národních úrovních, tak i globálně.

Social Watch vydává každoroční zprávy o pokroku a nedostatcích v boji proti chudobě a za rovnost mužů a žen (většina lidí žijících v chudobě jsou ženy). Výroční zprávy se staly první stálou monitorovací iniciativou v oblasti sociálního rozvoje a rovnosti pohlaví na národní úrovni a poprvé spojily tato dvě témata v nadnárodním měřítku.

Social Watch vyzývá vlády, OSN a mezinárodní organizace k odpovědnosti za naplnění národních, regionálních a mezinárodních závazků k vymýcení chudoby.

ČESKÁ KOALICE SOCIAL WATCH

Česká koalice Social Watch vznikla v roce 2008 jako neformální síť organizací a expertek a expertů z různých oblastí.

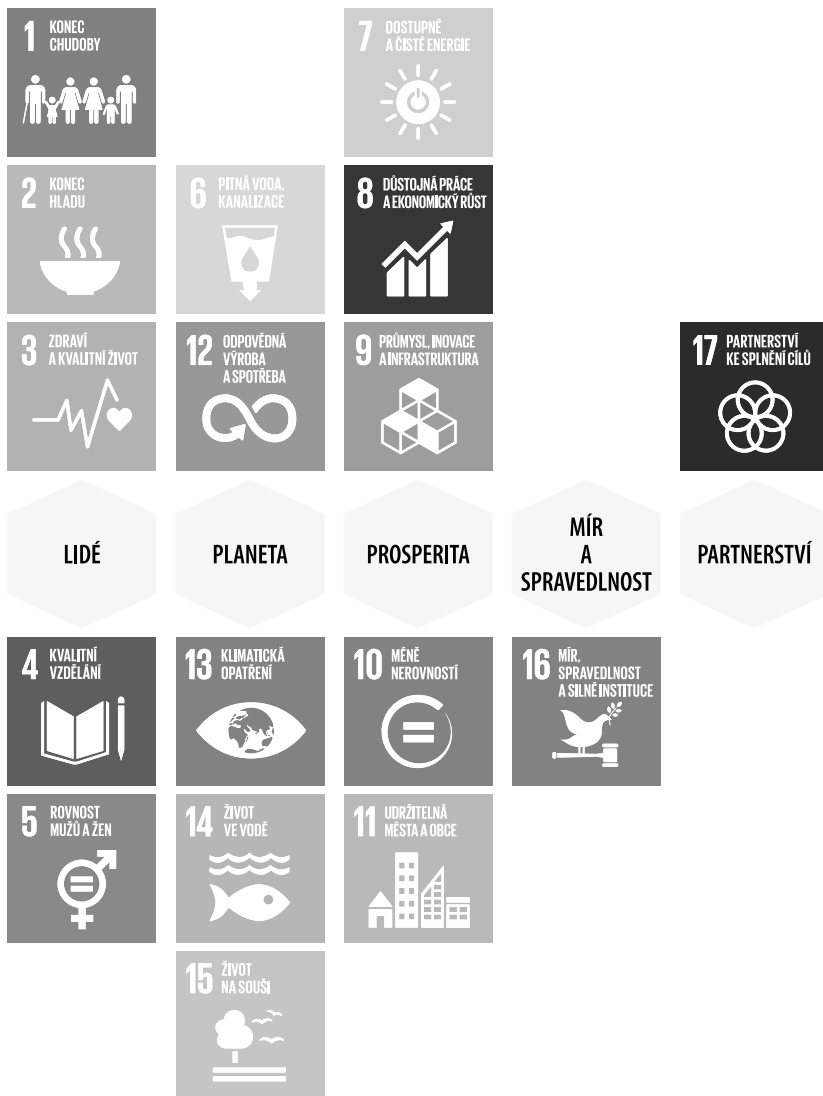
V roce 2015 došlo k formálnímu založení organizace Social Watch Česká republika a v současnosti jsou členy:

- ADEPTTs
- Alternativa Zdola
- EDUCON
- Ekumenická akademie
- EUROSOLAR
- Fórum 50 %
- NESEHNUTÍ
- Svět bez válek a násilí
- Trast pro ekonomiku a společnost.

Česká koalice Social Watch je podporována jejími jednotlivými členskými organizacemi, některé aktivity jsou hrazeny z příspěvků jednotlivců, organizací či z projektů.

Kontakt: předseda Social Watch ČR, tomas.tozicka@educon.cz

Další informace a publikace ke stažení naleznete na www.socialwatch.cz a www.socialwatch.org

Social Watch je mezinárodní síť občanských organizací usilujících o vymýcení chudoby a jejích příčin, o ukončení všech forem diskriminace a rasismu, o zajištění spravedlivé distribuce bohatství a naplňování lidských práv. Social Watch prosazuje mír, sociální, ekonomickou, environmentální a genderovou spravedlnost a zdůrazňuje právo každého člověka na důstojný život.